Η ΑΝΕΚΔΟΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΤΟ ΚΑΤΩΡΘΩΜΑ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝ ΒΑΣΙΛΗ

Ένας νέος Σπετσιώτης πλοίαρχος πεὺ ρεζιλεύει ἕναν Τοῦρκο καπετάνιο. Ὁ Βασίλης Ὀρλὼφ ἢ Λαζάρου καὶ ὁ «Λυκοῦργος» του. Στὰ Ψαρὰ καὶ στὸ πέλαγες. Μιὰ ἐπικὴ καταδίωξις. Δραματικαὶ σκηναὶ στὴν Καγγελαρία τῶν Σπετσῶν. Ἕνα τέχνασμα τῶν προκρίτων. «Στὸ διάβολο ὁ γρουσούζης !...» Ὁ Βασίλης Ὀρλὼφ στὴν Ἐπανάστασι.

ΕΣΑ στ' ἄλλα πολεμικὰ κατορθώματα τῶν ἡρώων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως πρέπει νὰ προστεθῆ καὶ τὸ παρακάτω, ποὺ ἀναφέρεται στὸ Σπετσιώτη πλοίαρχο Βασίλειο Ν. Ὀρλώφ ἢ Λαζάρου, καὶ μᾶς δείχνει τὴν τόλμη, ἀλλὰ καὶ τὴν πολιτικότητα τῶν θαλασσινῶν τῆς ἔνδοξης ἐκείνης ἐποχῆς.

Κατὰ τὸν Αὔγουστο τοῦ 1812, ὁ Βασίλειος Ὀρλώφ, νέος ἀκόμη, μόλις 30 ἐτῶν, καπετάνιος ἰδιοκτήτου πλοίου, τοῦ «Λυκούργου» ἄραξε στὰ Ψαρά, ὅπου κατὰ τύχη, βρισκόταν τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες ἀγκυροβολημένα μερικὰ τρεχαντήρια ἀπὸ τὶς Κυδωνιὲς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, φορτωμένα σιτάρι.

Ὁ Σπετσιώτης πλοίαρχος, ὕστερ' ἀπὸ μερικὰ παζάρια ποὺ ἔκανε μὲ τοὺς Κυδωνιᾶτες συναδέλφους του, ἀγόρασε τὰ φορτία τους, τὸ ὅλον 7000 κιλά, μὲ τὴ συμφωνία νὰ τοῦ προμηθεύσουν σὲ λίγες μέρες καὶ ἄλλες 8000 κιλὰ σιτάρι, γιὰ νὰ συμπληρωθῆ τὸ φορτίο τοῦ «Λυκούργου» του, ποὺ ἐχωροῦσε 15 χιλιάδες κιλά. Οἱ κυβερνῆτες τῶν τρεχαντηριῶν παραδέχτηκαν τὴ συμφωνία, γιατὶ τὸ κέρδος τους ἦταν μεγάλο, ἀλλὰ φοβόνταν νὰ ξεφορτώσουν τὸ σιτάρι στὰ φανερά. Ἡ Τουρκία εἶχε κηρύξει τότε τὸ λεγόμενο *διασάκ*, εἶχε ὁπαγορεύσει δηλαδὴ τὴν ἐξαγωγὴ δημητριακῶν καρπῶν ἀπὸ τὸ κράτος της. Γι' αὐτὸ λοιπόν, ἐσυμφώνησαν καὶ τὰ δύο μέρη νὰ βγοῦν στὸ πέλαγος, ἀνοιχτά, κι' ἐκεῖ ὁ Ὀρλὼφ νὰ παραλάβη τὸ φορτίο ἀπὸ τὰ τρεχαντήρια.

Ἔτσι κι' ἔγινε, στ' ἀνατολικὰ τῶν Ψαρῶν, σὲ διάστημα λίγων ὡρῶν... Ἀφοῦ ξεφόρτωσαν τὰ 7000 κιλά, τὰ Κυδωνιάτικα τρεχαντήρια διευθύνθησαν στὸν Ἐλαιατικὸ Κόλπο γιὰ νὰ παραλάβουν καὶ τὸ ἐπίλοιπο φορτίο. Στὸ μεταξὺ τὸ καρόβι τοῦ Βασ. Ὀρλὼφ ἔκοβε βόλτες ἀνάμεσα Χίου καὶ Ψαρῶν, γύρω ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο τῆς Μελαίνης Ἄκρας. Τὸ πλήρωμά του ἀποτελεῖτο ἀπὸ 65 ἄνδρες καὶ καταγίνονταν νὰ ρίχνη τὴ σαβούρα στὴ θάλασσα, γιὰ νὰ εἶνε ὁ «Λυκοῦργος» ἕτοιμος γι' ἀναχώρηση μετὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ νέου φορτίου...

***

Τὴν ἄλλη μέρα, κατὰ τὰς 4 μ. μ. ὁ σκοπὸς τοῦ μεσαίου καταρτιοῦ φώνοξε ἄξαφνα :

— Τὰ τρεχαντήρια ἔρχουνται !...

Ἀμέσως ὁ «Λυκοῦργος» διευθύνθηκε πρὸς αὐτά, καὶ κατὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα τὰ ἐπλησίασε... Ὅλα ἦσαν ἕτοιμα γιὰ τὴν παραλαβὴ τοῦ φορτίου. Τὰ Κυδωνιάτικα ἐδιπλάρωσαν στὸ Σπετσιώτικο, οἱ ναῦτες ἐδούλευαν ὅλη τὴ νύχτα, καὶ τὸ ἀμπάρι τοῦ «Λυκούργου» ἐγέμισε ἀπὸ σιτάρι...

Ἄξαφνα, κατὰ τὰ χαράματα, ὅταν ἡ παραλαβὴ τοῦ σταριοῦ εἶχε τελειώσει, εἶδαν μιὰ τουρκικὴ φρεγάτα ἀπὸ τὴ Χῖο νὰ διευθύνεται πρὸς τὸ μέρος τους. Ὁ Τοῦρκος πλοίαρχος ἔκανε τὴν περιπολία του καὶ τοὺς εἶχε ἀνακαλύψει !...

Ὁ Ὀρλώφ, μόλις εἶδε τὴ φρεγάτα νὰ διευθύνεται κατ' ἐπάνω του, ἄνοιξε ὅλα τὰ πανιὰ καὶ μὲ τὸ γλήγορο πλοῖο του, ὁρμενίζοντας ὅλη τὴν ἡμέρα, κατώρθωσε ν' ἀφήνη πολὺ πίσω τὴ βραδυκίνητη Τούρκικη φρεγάτα.. Τὴν ἴδια νύχτα ἔφτασε στὶς Σπέτσες καὶ μπῆκε στὸ λιμάνι, χωρὶς νὰ ὑπολογίζεται ὅτι ἡ φρεγάτα ἐξακολουθοῦσε τὴν καταδίωξή της...

Μὰ ἄξαφνα, ὕστερ' ἀπὸ 24 ὧρες, ἡ φρεγάτα φανερώθηκε στὶς Σπέτσες καὶ ἀγκυροβόλησε μπροστὰ στὸ στόμιο τοῦ λιμανιοῦ. Ὁ Τοῦρκος πλοίαρχος εἶχε μάθει ἀπὸ τὸν οἰγμόλωτό του Ὑδραῖο πλοίαρχο Κ. Μεθενίτη ὅτι τὸ καταδιωκόμενο πλοῖο ἦταν Σπετσιώτικο κι' ὅτι εἶχε γυρίσει στὸ νησί.

Μόλις ἔφτασε στὶς Σπέτσες ὁ Ὀθωμανὸς πλοίαρχος βγῆκε ἔξω, ἀνέβηκε στὴν Καγγελαρία, ὅπου συνεδρίαζαν οἱ Πρόκριτοι τῆς νήσου, καὶ μ' ἐπιμονὴ καὶ φοβέρες ζήτησε νὰ τοῦ παραδώσουν ἀμέσως τὸν παραβάτη πλοίαρχο. Μεταξὺ τῶν προκρίτων ἦταν καὶ ὁ γέρο Νικόλας Ὀρλώφ, πατέρας τοῦ καταδιωκομένου Βασιλείου Ὀρλώφ... Ἐπίσημη σιγὴ ἐπακολούθησε μετὰ τὰ λόγια καὶ τὶς φοβέρες τοῦ Τούρκου. Τέλος, ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἀπάντησε ὅτι ἐπειδὴ εἶχε πειὰ βραδυάσει, νὰ πάη τὴν ἄλλη μέρα γιὰ νὰ λάβουν στὸ μεταξὺ καιρὸ ν' ἀποφασίσουν. .

Τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶχαν γνωσθεῖ καὶ ὅλο τὸ νησὶ τῶν Σπετσῶν ἦταν ἀνάστατο καὶ ἀγωνιοῦσε.

Τὴ νύχτα οἱ πρόκριτοι συνῆλθαν πάλι σὲ σύσκεψη στὴν ὁποία, κατόπιν προσκλήσεώς τους, παρευρίσκετο καὶ ὁ Βασίλης Ὀρλώφ.

Ἀμέσως ὁ Πρόεδρος τοῦ εἶπε :

— Ὁ Τοῦρκος καπετάνιος ζητεῖ ἢ νὰ σὲ παραδώσουμε ἢ νὰ σὲ συλλάβη διὰ τῆς βίας !

Ὁ Ὀρλὼφ ἐθύμωσε, πληγώθηκε ἡ φιλοτιμία του, καὶ φώναξε :

— Ἐγὼ σὲ Τούρκους δὲν παραδίνουμαι, ἀλλ' οὔτε καὶ σεῖς ἔχετε τὴ δύναμη νὰ μὲ παραδώσετε !

Τότε ὁ γερο-πατέρας του, τοῦ εἶπε ἀρβανίτικα :

— Μπίρο μ' Βασίλη, μὸς χάπμ λοὺφτ μὲ ντοβλέτ ! (Δηλαδή : «Παιδί μου Βασίλη, μὴν ἀνοίξης πόλεμο μὲ τὴν Τουρκιά !»)

— Ὄχι, πατέρα, ἀπάντησε ὁ Βασίλης, ἀλλὰ πάλι νὰ μᾶς δημεύσουν τὸ καρόβι καὶ τὸ φορτίο, νὰ χαθοῦμε ἀπὸ τὸν κόσμο, νὰ μείνουμε ἐλεεινοὶ στοὺς δρόμους, καὶ σὺ ὁ γερο-πατέρας μου νὰ ψωμοζητῆς, αὐτὸ δὲ γίνεται !... Ἀλλὰ νὰ τί θὰ γίνη : Σεῖς νὰ μὲ κηρύξετε ἀποστάτη καὶ νὰ πῆτε στὸν καπετάνιο τῆς φρεγάτας νὰ φύγη νὰ μὲ συλλάβη, ἀφοῦ ἔχει τρακόσους ναῦτες καὶ κανόνια καὶ δύναμη. Ἐγὼ τότε θὰ σκεφθῶ τί θὰ κάνω τὸ καράβι καὶ τὸ φορτίο!..

Ὕστερ' ἀπὸ τὰ λόγια αὐτά, ὁ καπετὰν Βασίλης βγῆκε ἔξω καὶ ναυτολόγησε ἐκτὸς τῶν 65 ναυτῶν ποὺ εἶχε, καὶ ἄλλους 60, τοὺς διέταξε δὲ ὅλους αὐτούς, 125, νὰ μποῦν στὸ «Λυκοῦργο» καὶ νὰ ἑτοιμάσουν τὰ πάντα γιὰ ταξεῖδι, χωρὶς νὰ τοὺς πάρουν χαμπάρι οἱ Τοῦρκοι...

***

Ὁ ἄνεμος φυσοῦσε *γρέγος* (βορειοανατολικὸς) δηλ. πολὺ βοηθητικὸς κι' ὁ ἥλιος ἔγερνε στὴ δύση του, ὅταν ὁ Βασίλειος Ὀρλὼφ μπῆκε στὸ καράβι του καὶ διέταξε ν' ἀνοίξουν ὅλα τὰ πανιὰ μὲ μιὰ σύγχρονη κίνηση. Ὁ «Λυκοῦργος» μὲ τὴ γρηγοράδα ποὺ εἶχε, κουνήθηκε σβέλτα κατὰ μέτωπο τῆς Τουρκικῆς φρεγάτας. Οἱ Τοῦρκοι, θορυβημένοι, ἄρχισαν νὰ πυροβολοῦν, ἀλλ' ὁ χειρισμὸς τοῦ τιμονιοῦ τοῦ «Λυκούργου» γίνηκε μὲ τόση ἐπιδεξιότητα, ὥστε τὰ κανόνια τῶν Τούρκων μικρὲς μόνο, ἀσήμαντες ζημίες τοῦ ἔκαναν. Τροβοῦσε ἀτρόμητο τὸ δρόμο του.

Ἅμα τὸ Σπετσιώτικο πλοῖο ἐπέρασε τὴν πλώρη τῆς φρεγάτας, ὁ Ὀρλὼφ διέταξε νὰ στρέψουν δεξιὰ τὶς ἀντένες καὶ διευθύνθηκε πρὸς τὰ μεσημβριὰ τῶν Σπετσῶν. Οἱ Ὀθωμανοὶ ἔμειναν ἐντωμεταξὺ στὸ λιμάνι, ἀφρίζοντες ἀπὸ τὴ λύσσα τους.

Τὴ νύχτα, ὁ Ὀρλὼφ ἔβγαλε τοὺς βοηθητικοὺς 60 ναῦτες στὴν ἀντίθετη παραλία τοῦ νησιοῦ καὶ αὐτὸς διευθύνθηκε πρὸς τὸν Κόβο Μολιό.

Ὁ Ὀθωμανὸς πλοίαρχος διέτοξε τὴν ἑτοιμασία τῆς φρεγάτας γιὰ νὰ καταδιώξη τὸ «Λυκοῦργο», ἀλλὰ οἱ χειρισμοὶ τῶν ναυτῶν του ἦσαν τόσο ἄτσαλοι, ὥστε παρὰ λίγο ἡ φρεγάτα νὰ σπάση στοὺς βράχους. Καὶ ὁ Τοῦρκος πλοίαρχος ξαναγύρισε στὸ νησί.

***

Ἀγανακτισμένος ὁ Ὀθωμανὸς πλοίαρχος, βρίζοντας καὶ βλασημῶντας, προσκαλεῖ τοὺς προκρίτους στὴν Καγγελαρία καὶ τοὺς φοβερίζει νὰ τοὺς κρεμάση ὅλους στὰ ξόρτια τῆς φρεγάτας του, γιατὶ δὲν τοῦ παραδώσανε τὸν ἀποστάτη.

Ἀλλ' οἱ πρόκριτοι, παίρνοντας θάρρος ἀπὸ τὴν πολληκαριὰ τοῦ καπετὰν Βασίλη, τοῦ ἀπήντησαν ὅτι αὐτὸς εἶχε καὶ τὸ χρέος καὶ τὴ δύναμη νὰ τὸν συλλάβη, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε καὶ τὸν ἄφησε νὰ φύγη, τάχα κρυφά, ἐνῶ αὐτοὶ ἔχουν λόγους νὰ ξέρουν ὅτι ὁ καπετὰν Βασίλης τόν...ἐδωροδόκησε !

Στὴν κατηγορία αὐτὴ (ποὺ δὲν ἦταν βέβαιο, παρὰ μιὰ Σπετσιώτικη ποντρίε) ὁ Ὀθωμανὸς πλοίαρχος τσάσσε. Ἔκανε νὰ διαμαρτυρηθῆ, ἀλλὰ τότε ὁ πρόεδρος τῆς Καγγελαρίας τοῦ εἶπε :

— Ἐμεῖς θ' ἀναφερθοῦμε στὸν Καπετὰν Πασᾶ καὶ θὰ σὲ καταγγείλουμε ἐπὶ δωροδοκίᾳ, γιατὶ βλέπουμε ὅτι θέλεις νὰ μᾶς ἐκβιάσης, γιὰ νὰ σοῦ δώσουμε χρήματα.

Τότε πειὸ ὁ Ὀθωμανός, φοβισμένος περισσότερο, παρακάλεσε τοὺς προκρίτους νὰ μὴ προβοῦν σὲ τέτοιο διάβημα «καὶ ἂς πάη στὸ διάβολο ὁ γρουσούζης».

Ὁ γρουσούζης, ἀντὶ νὰ πάη ἐκεῖ ποὺ τὸν ἔστειλε ὁ Τοῦρκος, ἔκανε διάφορες βόλτες στὸ Αἰγαῖο καὶ ὅταν ἔμαθε ὅτι ἡ Τούρκικη φρεγάτα εἶχε φύγει ἀπὸ τὶς Σπέτσες, ἔπλευσε στὸ νησί του καὶ ξεφόρτωσε τὸ σιτάρι. Ὁ Ὀθωμανὸς ἐντωμεταξὺ ἔπλεε πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολι, φέροντας μαζύ του σκλάβο τὸν Ὑδραῖο Μεθενίτη, σιδεροδεμένο.

Ὁ Βασίλης Ν. Ὀρλὼφ ἢ Λαζάρου διακρίθηκε στὴν Ἑλλ. Ἐπανάσταση γιὰ τὴν τόλμη καὶ τὴν ἀποφασιστικότητά του.